UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyanthea, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vasa

urn:nbn:de:hbz:466:1-97211

Visual Library

Quid dem? quid non dem? renuis, tu quod iubet alter.
Quod petis id ſane eſt acidum inuiſumq; duobus.
Perſius Satyr.5.

Mille hominum ſpecies & rerum diſcolor vſus,
Velle ſuum cuiq; eſt, nec voto viuitur vno.

❡ PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

...idem vnicuiq; delectabile eſt ſecundum naturam, ſed altera ... *Ariſt. lib. 21. Polit.*

...inter ipſos homines, nonne & ſimillimis formis diſpares ... & moribus figura diſſimilis? *Cic. lib. 1. de Natur. deor.*

...Themiſtoclis adoleſcentiam attingere, ſiue patrem adſpi... abdicationis inurentem notam, ſiue matrem ſuſpendio finire propter filii turpitudinem coactam: cum omnium poſtea ...guiuis virorum clariſſimus extiterit, mediumq; Europæ & ...ſpei, vel deſperationis pignus fuerit, Hæc enim ſalutis eum ...habuit, illa vadem victoriæ aſſumpſit, *Val. Max. lib. 6. ...varietate caſuum, c. 11.*

...turbulento variæ fuere ſententiæ. *L. Apuleius Oroſius de ...lib. 3.*

...humanæ mutabilitati omnia ſordere præſentia. *Paulus ... de Ormeſta lib. 1.*

...ſemper delectat, quia appetitus facile ſatiatur. *Sebaſt. ... Plat. de Republ.*

❡ SIMILITVDINES.

...qui locis æqualib. ambulant, magis defatigantur quam qui in...bus: Ita laborioſius eſt ſemper eadem aut ſimilia repetere, ...in variis verſari negotiis. *Eraſ.*

Vaſa.

❡ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

...pro quauis ſupellectile, Hebr. *Ezech.* 12.3.7. *Matth.* 12.29. pro ...uis inſtrumento *Actor.* 9.15. Vaſa belli, i. impedimenta in ca...ſtra nautica, *Act.* 27.17. Vaſa mortis, arma lethifera, *Pſalm.* 7. ...muſica muliebria, paſtoris, peregrinationis, venationis, pro ...ſtili & ornatu muſicorum, mulierum, &c. Vaſa tabernaculi, ...Vaſa furoris Dei; id eſt, executores iudiciorum eius, *Iere.* ...Vas vnuſquiſq; 1. *Tim.* 2.21. Vaſa iniquitatis. *Gen.* 49. 5. Vaſa ho... miſericordiæ, contumeliæ & iræ. *Rom.* 922.23.2. *Tim.* 2 20. ...fictacea, mira. 2. *Cor.* 4.7. Vas infirmum & honorandum: *Pet.* 3.7. ...fictilia corpora noſtra, 1. *Sam.* 21 5.2, *Cor.* .4.7.

❡ SENTENTIAE PHILOSOPH.

...rum fundi, quibus calefacimus aquam, cur tamdiu calidio... dum aqua ipſa frigidiuſcula eſt? Quoniam aqua adhuc frigi... concluditur, circum obſiſtit intus cum ei exitus omnis de...&aqua concalefacta quod nihil præterea calor arcetur, ſed ...ſpiret, diminuatur, p fundus frigidior redditur, non ſecus, ac ...enim hyeme, quam æſtate calidiores experimur: quoniã ...hiberno potius quam æſtiuo tempore aeris circumfundentis ...intercluditur. *Ariſt prbl ſec. 24. n. 8.*

...in lapides verſa ad Lydiæ metalla aiunt, atq; apud Pergamũ ...quæ antea Crœſus confecerat bello quodam exorto, cum ...confugiſſe, ferunt, qui obſtructo oſtio ſuffocati ſunt: & poſt... temporis ſpatio metallis apertis, vaſa quibus manibus ablu... opportunitate vtebantur in lapides conuerſa inuenta fuiſſe, & ...liquore ceu amphoræ, repletæ fuiſſent, pari modo ipſum in ...conuerſum fuiſſe, nec non ſimili ratione oſſa hominum in ...verſa vulgo proditur. *Ariſt. de admiran. audi. num. 50.*

...quæ baucalia appellantur, cur ſtrepitum faciunt, dum implẽ... aqua? Quia quum nullam aquam continent, plena ſunt aere, & ...grauitate extenditur & cum agitur, veluti pugnanter illum ...rem, & aerem, cum deorſum aerem humor premat, ac ſurſum ...rem compellat, & cum id viciſſim agatur, merito fit ſtrepitus, ... *Aphrod. probl. 1. num. 94.*

...quæ harpagia nominamus, ſi digito foramen ſuperius ob...aquam nullam per foramen foras emittunt, at ſi apertum ...emittere poſſunt, quia ore aperto aquam deorſum aer com... *Idem Aphrod. probl. 1. num. 5.*

...vniuerſum non eſt locus, ſed introrſus extimum caueæ. *The...4. Phyſ. t. 41.*

...plenum cinere tantum recipit de aqua, quantum reciperet ...quia corrumpuntur ex eo partes aliquæ, & aeri qui eſt mi... cinere ſuccedunt ex eo partes aliquæ, & aliæ partes diſſol... a cinere, & huius ſignum eſt, quia quum cinis exprimitur, e...dam pars aquæ, & non tota, & quando cinis exiccatur, eſt ...quam erat, *Auer. in phyſ. 4. text. 8.*

De vaſis Corinthiis. DIAL. XLII.

Franc. Petrarcha.

GAVD.

...non moueant vaſa Corinthia? R. Aſſuetum cœleſtibus terrena non quatiunt, ſic collata illis modicum, ſic nihil, ſic denique tædium atque faſtidium graue ſunt. Quomodo autem animus memor originis cauernis terreſtribus inhiet? Aut magni faciat quod ex illis effoditur, dum cœlum, ſolemq; ac ſtellas, & ſe ipſum videt, ſupremumq; horum omnium artificem contemplatur? G. Corinthiis delector. R. Neſcis te non gelido tantum & exanimi terræ partu, ſed officinæ nigrantis ac ſquallentis fabri opere, ad poſtremum Romanæ prædæ reliquiis delectari. Ad hiſtorias redi, Mummius dum Corinthum armis captam, direptamque flammis abſumeret, aureis ſimulque argenteis atque æneis quæcunque victorum forte manus euaſerant ſtatuis, quarum abundantiſſima olim illa vrbs fuit, pari incendio liquefactis, omnium metallorum venæ vno ibi torrente fluxerunt, vnoque ex omnibus iam nobiliore metallo, & precioſioribus vaſis exordium & à clade vrbis nomen luxuriæ partum fuit, non quod furor in ea vrbe conſurgeret quæ ruebat, ſed venturo furori materia parabatur. Ad hunc modum tunc Corinthus huius fons fuit inſaniæ. Nunc Damaſcus, inde hodie vaſa mittuntur veſtros captu a oculos animoſque. G. Vaſis Corinthiis delector. R. Mirare magis niſi Auguſtum modeſtiſſimum licet atque grauiſſimum principem lectum eſſet apud egregios ſcriptores delectatione hac vſque adeo correptum, præcipitemque actum, vt proſcriptione Triumuirali condemnaſſe aliquos nullam aliam ob cauſſam niſi huiuſmodi vaſorum deſiderio putaretur, atque eius ad ſtatuam famoſo epigrammate appoſito ad æternam laudati ducis infamiam Corinthiarius diceretur, quod ſi credimus, inter hunc optimum peſſimumque omnium Antonium in hac parte quid intereſt? niſi quod hunc ad iniuriam cauſa mouit humilior, & eſt omne peccatum eo maius, quo & maior peccat, & minor cauſa peccandi, nec peccantis magnitudo atque imperium linguæ vel calami vulnus euadunt, iudiciiſque hominum eximuntur, illos magis in ſe acuunt atque irritant. Non parcit regum maculis vulgus loquax, & ſi palam metuit, clam libertate vtitur, & in cauernis ſibilat, gannit in tenebris, dubias voces in vrbibus, acres verſus ... triuiis ferit, ſubſcribit ſtatuis, nutu loquitur: ſilentio exclamat, minaturque oculis, lingua ferit. Sic ſæpe leuibus ex cauſis graues contrahuntur infamiæ, & claris quoque nominibus obſcura cognomina. Idque ſi principum maximo euenire potuit, quid priuati ſperent, quibus eſſe debeat amica mediocritas, inimica luxuria. G. Corinthiis delector. R. At ſi pectus erroribus, oculique fulguribus clauderentur, liquido appareret quantum fictilia præferenda Corinthiis, quantum vel paratu faciliora, vel iucundiora vſu, vel ſecuriora ſeruatu, vel diuinis humaniſque cultibus aptiora, certe quod ad ſecuritatem attinet, ſi vera hæc Cæſaris nota eſt, proſe ip i illi ſecurius vixiſſent ſi Corinthiis caruiſſent. At quo ad diuinum cultum; tum propitiam magis hominibus fuiſſe diuinitatem dum fictilibus coleretur, nec mihi dubium nec Senecæ. Quo vero ad humanum vſum fictilia Tuberonis, quamuis vt probrum graue apud populum cæcis domino nocuiſſe ſuffragiis certum ſit, & præturæ repulſam peperiſſe, Maximoque Valerio factum populi populariter excuſanti, indigna fuiſſe publico munere videantur, ego tamen hic quoque cum Seneca ſentio, apud quem illa, multis laudibus efferuntur. Sunt enim parſimoniæ antiquæ, & Romanis aptiſſimæ moribus, quibus vt modeſti patrisfamilias putata domus, ſic bene inſtitutæ vrbis honeſta Reſpublica regi debet, vt frenato greſſu metam teneat eius qui in terris eſt, compoſiti ac tranquilli ſtatus. Itaque ſi Ælius Tubero fictilibus ſuis ante cellam Iouis expoſitis, quibus ille frugalitatem, atque ſobrietatem (vtque ait Seneca) paupertatem in Capitolio conſecrabat, oculos populi iam laſciuientis offendit, non eſt ciuis egregii culpa, ſed temporum. Iam tunc res ab illa priſca ſeueritate ad hanc mollitiem inclinabat, quæ primum pateras, ſcyphoſque aureos gemmatos, diſcum argenteum corymbiarum, lancem pampinatam, pateram hederatam mirari cœpit, & reliqua quæ Caius Imperator Claudio miſit Imperatori poſt futuro, deinde alias furorum ſpecies, quæ magnificentiæ tribuuntur; nouiſſime autem his diebus non hederas modo vel pampinos, vel corymbos, ſed ipſas cum incolis ſuis ſyluas, omne genus arborum ac ferarum & volucrum & hominum vultus, & quæcunque vel oculus vidit, audiuitque auris, vel mens finxit in auro expreſſa, vel argento longa iam conſuetudine non miratur gemmis inhians, de quibus paulo ante tractauimus. Quid multa? Ipſum iam vileſcit aurum creſcente ſuperbia, Pridem vero quæ laudas Corinthia viluerunt, contemptuſque de vera rerum vilium extimatione, laudabilis futurus, de falſa nobilium admiratione damnabilis factus eſt. G. Ego vero Corinthia nunc etiam miror. R. Corinthus veſtris vſta facibus, ſuo vos vſſit incendio, & murorum excidium ſuorum in veſtros animos vlta eſt. Neque id nouum, ſæpenumero victores bellorum externorum ſimul externis vitiis victi eſtis. Sic vos Scipio Aſiaticus & Manilius Volſco Aſiæ victores Aſiaticis deliciis lectiſque purpureis, atque aureis veſtibus, exquiſitæque ſupellectili (quodque viliſſimum) epulis, coquiſque peſſundedit. Sic Pompeius gemmis ac margaritis, ſic vos Mummius tabulis pictis, atque Corinthiis ſubiugauit, vt dũ de hoſtibus Duces veſtri, & de vobis veſtrique de moribus hoſtilia triumpharent. G. Cupide Corinthiis vaſis vtor. R. Neq; vaſa Co-

nthia, neq; aurea meliorem tibi cibum faciunt, neq; Samia peiorem, neq; omnino de qualitate rerum, ſed ex morbo animi hæc veſtra cupiditas orta eſt, ſeu ipſa potius moribus eſt animi, cui vt conſulens conualeſcas pro inutilium tot vaſorum curis vnam arripe vtilem ac ſalubrem, vt ſcias ipſe tuum vas in ſanctificatione & honore (ſicut ſcriptum eſt) non in paſſione deſiderii poſſidere.

Vehementia.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

VEhementia, Græce σφοδρότης, ητος. ἡ & σφοδρὸς. ὁ. vehemens, & σφόδρα, vehementer dicitur. Hebr. *Chezek, Chozek, chazkah*, à verbo *Chazak*, præualuit, fortis fuit, obfirmatus eſt. Cognationem habet cum *Achaz*, firmiter apprehendit, valide tenuit. Hinc ἰσχύω, valeo, fortis ſum. Nonnulli vehementiam ad affectum, fortitudinem ad affectum & corporis robur referunt. Eſt autem vehementia quædam acritudo, dicta à vi & impetu mentis, *ſecund. Gellium.*

¶ SENTENTIAE PHILOS.

Vehementia, ac furor haud vitioſi duntaxat amoris, verum cuiuſcunq; amoris intenſi atq; efficacis, vel honeſtus, vel turpis is eſſe dicatur, proprietas quædam exiſtit. *Leo. Heb. de am. dialo.*

¶ ADAGIA.

Oeſtro percitus. Οἴστρῳ παραπλὴξ εἶς.

Ingenti animi cupiditate commotus ac velut attonitus. Suidas.

Er hat Hummeln im Kopff.

Pyrrhichen oculis præ ſe ferre. Πυῤῥίχην βλέπειν.

Id eſt: Tumultum ac bellum præ ſe ferre.

Πυῤῥιχίζειν.

Si quis tumultuantem & ira exardeſcentem dicat πυῤῥιχίζειν, non carebit prouerbii ſpecie.

Martem tueri.

Simili tropo dicitur apud Ariſtophanem, ἀρηβλέπειν, pro toruè tueri.

Velocitas.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG.

VElocitas, Græce ταχύτης, ητος, ἡ, & ταχὺς, ιος, ὁ, velox dicitur, cuius comparatiuum velocius. Velocitas Hebr. *Meherah, Mahir*, velox, à verbo *Mahar*, Accelerauit, feſtinauit, inſtar aquæ fluentis de monte arduo, & præcipiti. Eſt autem velocius quod in æquali tempore maius ſpatium pertranſit, vel in minori maius vel in minori æquale *ſecund. Ariſt. lib 6 Polit.*

Velocitas eſt qua expediti ſunt animi ad celeriter aliquid obeundum matureq; tranſigendum: quæ laus habetur propter animi multarum rerum breui tempore perceptionem: nam corporis Celeritas fere dicitur, vt Quinctus Curtius oſtendit. Velocitati contrarium, tarditas. Græcis βραδύτης.

¶ PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

Velocitas & tarditas non diuidunt motum, vt differentiæ eſſentiales *Auer. in 5. phyſ. tex.* 43.

Velocitas procedit in motu in infinitum, vt diuiſibilitas procedit in continuo in infinitum. *Idem in 7. phyſ. tex.* 15.

Velocitatis diuerſæ quod eſt, in tribus modis inuenitur, aut creſcit, aut minuitur, aut eſt vtroque modo. *Auer. in 3. phyſic. cap.* 2. *text.* 61.

Velocitas dicitur æquiuoce de motu circulari, & recto. *Idem in 7. metaph. t.* 24.

Velocitas propria vnicuiq; motui ſequitur exceſſum motoris ſuper potentiam moti. *idem ibid. t.* 35.

Velocitas & tarditas non ſunt, niſi ſecundum proportionem potentiæ motoris ad potentiam moti: quanto igitur fuerit maior proportio, tanto magis erit motus velocior: quanto proportio minor, tanto motus erit tardior. *Idem in 2. de cælo, tex.* 36.

Velocius aliquando motum eſſe, aliquando tardius ab eodem motore accidit neceſſario, propter diuerſitatem illius portionis, quæ eſt inter rem motam, & motorem: & diuerſitas proportionis accidit, aut propter tranſmutationem contingentem motori, ſiue debilitatem, ſiue vigorem, aut propter tranſmutationem contingentem moto, aut propter vtrunq;. *Auer. in 2. de cæl. t.* 36.

Velocitas in rectum non inuenitur in ſphæra, nec in pyramide, niſi per accidens. *Idem in 3. de cæl. t.* 70.

Velocitas motus eſt ex potentia motoris ex augmento ſuper potentiam moti. A*uer. in 3. de cæl. t.* 27.

Velocitas motus eſt ex victoria mouentis ſuper mobile. *D. Th. in 7. phyſ. lect. 9. tex.* 35.

Velocitas motus minuit tempus, & auget longitudinem ſpa *dem ibid.*

Velocitate inæquali quæ mouentur, quod velocius eſt, in æ tempore per maius ſpatium mouetur. *Procl. elemen. Phyſ pon.* 8.

Velocitatis inæqualis quæ ſunt ſi moueantur quædam te ſumantur, maius tardioris, minus velocioris, in quibus quod ve us eſt maius ſpatium mouebitur, tardius autem ſpatium mi *dem ibid prop.* 7.

Velocitate inæquali quæ mouentur, velocius in minori te tranſit ſpatium æquale *ibid prop.* 11.

Velociore dato in ſeſqui altera ratione ad tardius demon quod lineæ indiuiſibiles non ſunt *ibid prop.* 14.

Velocia habent rationem mutuam eandem quam haben per quæ mota mouentur. *ibid.*

Velocitate inæquali quæ mouentur, potentia inæqua ſpondent motuum temporibus. *ibid prop,* 9.

De velocitate corporis. DIAL. VI.
Franciſci Petrarchæ.
GAVD.

Sed pernicitas multa eſt. R. Refert quonam curſus inte multos ſua velocitas in exitium tulit. G. Pernicitas mi Currite mortales vt libet, cœli velocitas vos præcurrit, & a & ad mortem applicat. Illud vobis curſum eripit, motu Pernicitas ſumma eſt. R. Eo tendit, vbi deſinat. G. P inaudita eſt. R. Illo properat vbi tarditas multa erit. G. tas infinita eſt. R. Sit quantalibet, vbi ſe exerceat non hab quidem puncti vicem terra omnis obtinuit. G. P mabilis eſt. R. Hæc ingenii laus eſt, cui maria, & cœlum nitas, & naturæ ſpacia receſſuſq; & arcana rerum omn Corpus puncti momentiq; ambitu circumſcriptum, quo citas latura, atq; vbi depoſitura eſt? Nonne enim vt la hoc ſpatium, ſeu temporum, ſeu locorum, nihilominus flexerit ad ſepulchrum currit? Illæ ſaltem anguſtiæ ſine ſtrologicis coniecturis, aut geometricis demonſtration ſunt. Ita eo curritur, vbi perfecte non curritur. G. Incred modo pernicitas eſt. R. Cum omnes homines exceſſeris lum non æquabis. G. Pernicitas ſtupenda eſt. R. Hæc ple dentibus, & præruptis locis comitata plano calle deſtitu per propugnacula turrium, per antennas nauium, per montium innocue volitantes poſt leui pedis offendiculo blica prolapſos extinctoſq; nouit ætas noſtra. Auceps naturam inſueta, grauium corporum hæc leuitas, volu minem non diu factura. Nam etſi inoffenſa proceſſerit, citò deſinet, breue robur hominis, breuiorq; pernicitas. nunc agilis ſum. R. Et aſellus agilis iuuenta, & ſenio pi Spacio leuitas ingraueſcet. Prima ætas ſtimulos habet, ma, quicquid es eris diu, & ſi eſſe cupis, cura vt ſis bonus. virtus ſola non metuit.

Venatio, Venator.

¶ DEFINITIO: ET ETYMOLOG

VEnator, Græce ἀγρευτὴς, θηρευτὴς, κυνηγέτης, Qui fera perſequitur. Sæpe metaphorice eſt indagator, tio Hebr. *Tſaiidh*, à verbo *Tſodh*, venatus eſt, quæſi indagauit, inſidiatus eſt feris. Venator autem nomina rete, *Matſudhi*, venabulum, *Matſodh*, & rete pro p *ſodhah.*

¶ BIBLICI LOCI.

Venator Eſau, *Gen. 25. v. 21.* Venator robuſtus Nemrod *verſ. 9.*

¶ SENTENTIAE POETICAE.

Hor. l. 1. Carm. Ode 1.

Manet ſub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor,
Seu viſa eſt canibus cerua fidelibus,
Seu rupit teretes Marſus aper plagas.

Clau. lib. 3.

Venator defeſſa thoro quum membra reponit:
Mens tamen ad ſyluas & ſua luſtra redit.

Ouid lib. 1. de remed. amor.

Vel tu venandi ſtudium cole Sæpe receſſit
Turpiter à Phœbi victa ſorore Venus.

¶ SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

Venationem violentam decernimus, latrocinium, pla rannidem, & omnem bellicam violentiam, *Plato in Soph*

Venationis pedeſtris duæ ſunt partes: altera animal torum, altera agreſtium, *Idem ibid.*

Venatoria ars nulla ſe extendit amplius, niſi venetur & *Euthydem.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN